VOORRECHTEN AAN DE JODEN IN SURINAME VERLEEND

DOOR

PH. A. SAMSON

Uit de geschiedenis van Suriname vóór de komst van Gouverneur van Sommelsdijck is betrekkelijk weinig gepubliceerd. Bekend is, dat onder het Engels Bestuur bij acte van Gouverneur en Raden van 17 Augustus 1665 aan de Joden, die de Engelse bestuurders van Suriname gaarne als kolonisten zagen, verschillende voorrechten zijn verleend. Frederik Oudschans Dentz heeft in zijn werk *De Kolonisatie van de Portugeesch Joodsche Natie in Suriname en de Geschiedenis van de Joden-Savanne* dit privilege als bijlage opgenomen.

Na de verovering van Suriname door Abraham Crynssen wendde de „de Joodsche Natie” zich tot Philips Julius Lightenbergh, Souverain van de Provintie, Rivieren en districten van Suriname ¹⁾ met een adres, waarin zij met verwijzing naar de acte van 17 Augustus 1665 bevestiging daarvan verzochten, alsmede toekenning van enige andere voorrechten, die zij in het rekest opnamen onder het hoofd „Poincten die wij meede zoeken.” In het rekest stelden verzoekers dat zij gerust onder het Engelse gouvernement hebben geleefd, en vaak brieven ontvingen van personen hunner natie, die zich in Suriname wilden vestigen, en die verzochten mede te delen hoe zij het in Suriname hadden. „Tot Maintenuue van Vreedten en Rusten” verzochten zij de Gouverneur het rekest „met hand en zegel” te bevestigen.

Hieronder volgen de punten, die in aanvulling van de door de Engelsen toegestane privilegien werden verzocht en die, voorzover ons bekend, nimmer gepubliceerd zijn.

In het archief van de Nederlands Israelietische Gemeente in Suriname berust een afschrift van rekest en beschikking.

¹⁾ Philips Julius Lichtenberg, Kapitein, Luitenant-Kolonel heeft Suriname van 16 Februari 1669 – Januari 1671 bestuurd. Zie over hem Encyclopaedie van Nederlands West-Indie pag. 452/53.

Poincten die wij meede zoeken:

1. dat alle kerkelijke Saaken, die door de personen onder haar gekoosen tot conservatie van de Eenigheid onder haar sullen worden geordonneert, sullen kragtig weesen, en bij manquement van obediëntie aan den Gouverneur aangeklaagt sijnde, ter executie sullen gesteld worden.

2. In cas dat quam te gebeuren, dat onder haar eenige persoon, offte personen, Furbeeren, en van een quade leeven werden gevonden, waaruyt te vreezen soude staan, dat 't avond off morgen, in de handen van de Justitie soude raaken, en alsoo een schandaal aan de Natie soude toebrengen, dat in soodanige cas, den Gouverneur deselve persoon off personen door de gedeputeerde van de natie aen hem Gouverneur aangeklaagt sijnde met suffisante reedenen geen difficultijd sal maaken, tot voorkoomen van een schandaal voor de natie, om deselve persoon offte personen uyt de colonie te doen vertrecken.

3. In cas eenige van de Natie sig hier koomen ter needer te zetten die mischien off door de inquisitie, offte ander sints haare goederen verklaart hebben daar door in schult sijn geraakt, dat deselve niet plotseling sullen overvallen worden, maar door de Justitie gemakkelijk volgens de Costuymen in alle Colonien sullen geobligeert worden, dan en dan wat te betalen, opdat alsoo subsisteeren moogen.

4. dat het ons mag gepermiteerd sijn op den Zondag op welke wij ook onse Neegers vermoogen de werde privilegie moogen hebben om malkanderen te bezoeken, en dat de marschalk ten dien eynde ons rescontreerende op de ¹⁾ nieuwens anders als met onse personen en goederen daarin, welke resumptie van werk zoude moogen geven gelaaden vindende, gehouden sal sijn ons ongemolestreerd te laten passeeren en repasseeren.

5. dat alle het boven gementioneerde ter goede trouwen aen de natie mag geconfirmeert worden en intoekoomende, indien uyt mogte koomen te vervallen tot voordeel en beneficie van de Naatie, hetselve behoorlijk en met fundament versogt sijnde, mag vergunt worden.

Was onder teekent:

DAVID NASSY, ISAAK PARERA, ISAAK ARRIAS, HENRIQUE DECASERES, RAPHAEL ABOAB, SAMUEL NASSY, ISAAC R. DE PRADO, ARON DE SILVA, ALONSO DE FONSECA, ISAAK MEZA,

¹⁾ Dit woord is onleesbaar in het geraadpleegde afschrift.

DANIEL MESIACH, JACOB NUNES, ISAAC GABAY SID, ISAAC DA COSTO, ISAAC DRAGO, BENTO D' ACOSTA.

Door Gouverneur Lichtenberg werd de navolgende beschikking op het rekest genomen:

Gesien hebbende het request van de Joodsche Naatie, Soo is 't dat ik Provisioneelijk aan haar bij deezen het Jouissement van het geene sij daar in versoeken, accordeere, sullende met de eerste geleegenheid sooveel in mijn is omtrent Haare Edele Moogende ¹⁾ en acte met haere hand en zeegel bevestigt, van dies aangaande uyt te ¹⁾ op dat alsoo moogen in deesen verseekert zijn.

Actum Paramaribo, den 1en October 1669. Was geteekent J. LICHTENBERG.

Bij K. B. van 2 April 1825 werden alle privilegien aan de Joden in Suriname verleend, afgeschaft.

¹⁾ Dit woord is onleesbaar in het geraadpleegde afschrift.